

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Μαΐου 1988 *

Στην υπόθεση 158/86,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Østre Landsret της Κοπεγχάγης προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Warner Brothers Inc.,

Metronome Video ApS

και

Erik Viuff Christiansen,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30, 36 και 222 της Συνθήκης ΕΟΚ, ενόψει της εναντιώσεως ενός αποκλειστικού δικαιούχου στη Δανία στην εκμίσθωση, εντός αυτής της χώρας, εγγραφής σε βίντεο η οποία διατίθεται στο εμπόριο εντός άλλου κράτους μέλους απ' αυτόν τον αποκλειστικό δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα, O. Due και J. C. Moitinho de Almeida, προέδρους τμήματος, T. Koormans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, R. Joliet και F. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι εταιρίες Warner Brothers Inc. και Metronome Video ApS, εκπροσωπούμενες από τον Johan Schlüter, δικηγόρο Κοπεγχάγης,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

- ο Erik Viuff Christiansen, εκπροσωπούμενος από τον Niels Gangsted-Rasmussen, δικηγόρο Κοπεγχάγης,
- η δανική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Laurids Mikaelson, νομικό σύμβουλο στο δανικό Υπουργείο Εξωτερικών,
- η βρετανική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. J. Hay, Treasury Solicitor στο Λονδίνο,
- η γαλλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Gilbert Guillaume, διεθνή Νομικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Johannes Føns Buhl και Giuliano Marengo, μέλη της νομικής της υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και μετά την προφορική διαδικασία της 1ης Οκτωβρίου 1987,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιανουαρίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 11ης Ιουνίου 1986, που περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Ιουλίου 1986, το Østre Laandsret της Κοπεγχάγης υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ προκειμένου να διευκρινιστεί κατά πόσο μια εθνική νομοθεσία περί των δικαιωμάτων του δημιουργού σχετικά με την εκμίσθωση βιντεοκασετών συμβιβάζεται με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.
- 2 Το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των εταιριών Warner Brothers (εφεξής: Warner) και Metronome Video (εφεξής: Metronome), αφενός, και του Erik Viuff Christiansen, αφετέρου.

- 3 Η Warner, η οποία είναι, στο Ηνωμένο Βασίλειο, δικαιούχος πνευματικού δημιουργήματος ως προς την ταινία « Never say never again » της οποίας υπήρξε ο παραγωγός σ' αυτήν τη χώρα, παρεχώρησε στη Metronome την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων παραγωγής σε βίντεο για τη Δανία.

- 4 Δεδομένου ότι η βιντεοκασέτα της εν λόγω ταινίας διατίθεται προς πώληση στο Ηνωμένο Βασίλειο με την άδεια της Warner, ο Christiansen, ο οποίος εκμεταλλεύεται κατάστημα συσκευών βίντεο στην Κοπεγχάγη, αγόρασε ένα αντίτυπο της βιντεοκασέτας αυτής στο Λονδίνο, προκειμένου να προβεί στην εκμίσθωσή της στη Δανία, και την εισήγαγε για το σκοπό αυτό σ' αυτό το κράτος μέλος.

- 5 Στηριζόμενες στη δανική νομοθεσία, η οποία επιτρέπει στο δημιουργό ή τον παραγωγό μουσικών ή κινηματογραφικών έργων να απαγορεύει την εκμίσθωση εγγραφών σε βίντεο των εν λόγω έργων για όσο διάστημα δεν παρέχει σχετική άδεια, η Warner και η Metronome ζήτησαν και πέτυχαν από το Byret της Κοπεγχάγης την απαγόρευση στον Christiansen της εκμίσθωσης της βιντεοκασέτας αυτής στη Δανία.

- 6 Όταν η υπόθεση ήχθη ενώπιόν του και στο πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας, το Østre Landsret αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Πρέπει οι διατάξεις του δευτέρου μέρους, τίτλος I, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΟΚ σχετικά με την κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών, δηλαδή τα άρθρα 30 και 36 σε συνδυασμό με το άρθρο 222 της Συνθήκης, να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι ο αποκλειστικός δικαιούχος (δικαιούχος πνευματικού δημιουργήματος) βιντεοκασέτας, η οποία νομίμως διατίθεται στο εμπόριο από τον ίδιο ή με την έγκρισή του σε κράτος μέλος, όπου, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, το εν λόγω πρόσωπο δεν μπορεί να απαγορεύει τη (μεταπώληση ούτε την) εκμίσθωση, χάνει το δικαίωμα να εναντιωθεί στην εκμίσθωση αυτής της βιντεοκασέτας σε άλλο κράτος μέλος, στο οποίο η σχετική ταινία έχει εισαχθεί νόμιμα, όταν η νομοθεσία περί των δικαιωμάτων του δημιουργού αυτού του κράτους επιτρέπει αυτή την απαγόρευση, χωρίς να κάνει διάκριση μεταξύ βιντεοκασετών που παράγονται στο εθνικό έδαφος και αυτών που εισάγονται, και χωρίς συγχρόνως να εμποδίζει την εισαγωγή αυτών των ίδιων των βιντεοκασετών; »

- 7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, οι ισχύουσες εθνικές ρυθμίσεις και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

- 8 Με το υπόβληθέν ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης απαγορεύουν την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας με την οποία παρέχεται στο δημιουργό η δυνατότητα να εξαρτά από την άδεια του την εκμίσθωση βιντεοκασετών, όταν οι βιντεοκασέτες αυτές έχουν ήδη τεθεί σε κυκλοφορία με τη συναίνεσή του σε άλλο κράτος μέλος, του οποίου η νομοθεσία επιτρέπει στο δημιουργό να ελέγχει την πρώτη πώληση, χωρίς να του παρέχει τη δυνατότητα να απαγορεύει την εκμίσθωση.
- 9 Πρέπει να τονιστεί ότι, αντίθετα από την εθνική νομοθεσία περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, συνεπεία της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 20ης Ιανουαρίου 1981 (Musik-Vertrieb Membran, 55 και 57/80, Συλλογή σ. 147), η νομοθεσία λόγω της οποίας υποβλήθηκε το υπό κρίση προδικαστικό ερώτημα δεν επιτρέπει στο δημιουργό να εισπράττει πρόσθετα δικαιώματα για αυτή καθεαυτή την εισαγωγή υποθεμάτων προστατευόμενων έργων που έχουν με τη συναίνεσή του τεθεί σε κυκλοφορία σε άλλο κράτος μέλος ή να παρεμβάλλει οποιοδήποτε άλλο εμπόδιο στην εισαγωγή ή τη μεταπώλησή τους. Το προνόμιο που παρέχει στο δημιουργό η οικεία εθνική νομοθεσία δεν ισχύει παρά μόνο μετά τη διενέργεια της εισαγωγής.
- 10 Εντούτοις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εμπορία βιντεοκασετών πραγματοποιείται όχι μόνο με την πώληση, αλλά επίσης, και με αυξανόμενο ρυθμό, με την εκμίσθωση σε ιδιώτες που διαθέτουν μαγνητοσκόπια. Επομένως, η δυνατότητα απαγορεύσεως των εκμισθώσεων αυτών εντός κράτους μέλους μπορεί να ασκήσει επίδραση στο εμπόριο των βιντεοκασετών εντός αυτού του κράτους και, ως εκ τούτου, να επηρεάσει έμμεσα τις ενδοκοινοτικές εμπορικές ανταλλαγές των προϊόντων αυτών. Κατά συνέπεια, μια νομοθεσία, όπως αυτή η οποία προκάλεσε τη διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να θεωρηθεί ως μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της Συνθήκης.
- 11 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν μια τέτοια νομοθεσία μπορεί να θεωρηθεί ότι δικαιολογείται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας κατά την έννοια του άρθρου 36, διατύπωση η οποία, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο με την απόφασή του της 6ης Οκτωβρίου 1982 (Coditel, 262/81, Συλλογή σ. 3381), περιλαμβάνει και τη λογοτεχνική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία.
- 12 Εν προκειμένω, πρέπει, καταρχάς, να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω εθνική νομοθεσία εφαρμόζεται αδιακρίτως τόσο επί των βιντεοκασετών εγχώριας παραγωγής όσο και των εισαγόμενων από άλλα κράτη μέλη. Καθοριστικό στοιχείο για την εφαρμογή της

νομοθεσίας αυτής αποτελεί το είδος της συναλλαγής που αφορά τις βιντεοκασέτες και όχι η προέλευση των τελευταίων. Επομένως, μια τέτοια νομοθεσία δεν επιφέρει, αυτή καθαυτή, καμιά αυθαίρετη διάκριση στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

- 13 Περαιτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο εμπορικής εκμεταλλεύσεως, είτε μέσω δημοσίας παραστάσεως, είτε μέσω αναπαραγωγής και θέσεως σε κυκλοφορία των υποθεμάτων επί των οποίων έχουν εγγραφεί, όπως συμβαίνει, ιδίως, στην περίπτωση των κινηματογραφικών έργων. Τα δύο ουσιώδη προνόμια του δημιουργού, δηλαδή το αποκλειστικό δικαίωμα παραστάσεως και το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής, δεν θίγονται από τους κανόνες της Συνθήκης.
- 14 Πρέπει, τέλος, να ληφθεί υπόψη η εμφάνιση, όπως εξέθεσε λεπτομερώς η Επιτροπή, μιας ειδικής αγοράς εκμισθώσεως αυτών των υποθεμάτων, διαφορετικής από αυτήν των πωλήσεων. Η ύπαρξη της αγοράς αυτής κατέστη δυνατή λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η βελτίωση των μεθόδων κατασκευής των βιντεοκασετών η οποία αύξησε την αντοχή και τη διάρκεια χρησιμοποίησής τους, η συνειδητοποίηση από τους θεατές του γεγονότος ότι δεν βλέπουν παρά σπάνια τις βιντεοκασέτες που έχουν αγοράσει και, τέλος, το σχετικά υψηλό επίπεδο της τιμής πωλήσεώς τους. Η αγορά αυτή εκμισθώσεως βιντεοκασετών αφορά ένα ευρύτερο κοινό απ' αυτή των πωλήσεων και αποτελεί σήμερα μια σημαντική δυναμικώς πηγή εισοδήματος για τους δημιουργούς ταινιών.
- 15 Όμως, καταφαίνεται ότι με το να επιτρέπεται η είσπραξη δικαιωμάτων του δημιουργού μόνο για τις πωλήσεις που γίνονται με τη συναίνεσή του τόσο στους απλούς ιδιώτες όσο και στους εκμισθωτές βιντεοκασετών δεν είναι δυνατό να εξασφαλισθεί στους δημιουργούς ταινιών αμοιβή η οποία να είναι ανάλογη προς τον αριθμό των εκμισθώσεων που όντως πραγματοποιούνται και να τους παρέχει ικανοποιητικό μερίδιο στην αγορά εκμισθώσεων. Αυτό ακριβώς εξηγεί το λόγο για τον οποίο, όπως τόνισε η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της, σε ορισμένες εθνικές νομοθεσίες έχει πρόσφατα προβλεφθεί ειδική προστασία του δικαιώματος εκμισθώσεως των βιντεοκασετών.
- 16 Επομένως, μπορεί να θεωρηθεί ότι τέτοιου είδους νομοθεσίες δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης.

- 17 Εντούτοις, ο εναγόμενος της κύριας δίκης, ο οποίος επικαλείται τόσο την απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 1981 (Dansk Supermarked, 58/80, Συλλογή σ. 181) όσο και την προαναφερθείσα απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 1981 (Musik-Vertrieb Membran), υποστηρίζει ότι ο δημιουργός δικαιούται να επιλέγει ελεύθερα το κράτος μέλος, στο οποίο θέτει το έργο του σε κυκλοφορία. Ο εναγόμενος της κύριας δίκης υπενθυμίζει ότι ο δημιουργός κάνει την επιλογή του με γνώμονα το συμφέρον του, πρέπει δε ιδίως να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η νομοθεσία ορισμένων κρατών μελών, διαφορετικά από ό,τι η νομοθεσία ορισμένων άλλων, του αναγνωρίζει αποκλειστικό δικαίωμα βάσει του οποίου μπορεί να εναντιώνεται στην εκμίσθωση του υποθέματος με το έργο, παρόλο που αυτό διατίθεται προς πώληση με τη συναίνεσή του. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο δημιουργός που διαθέτει προς πώληση τη βιντεοκασέτα μιας ταινίας σε κράτος μέλος όπου η νομοθεσία δεν του αναγνωρίζει κανένα αποκλειστικό δικαίωμα εκμίσθωσης (όπως συμβαίνει στη διαφορά της κύριας δίκης), πρέπει να αποδεχθεί τις συνέπειες της επιλογής του και την ανάλωση του δικαιωμάτων του εναντιώσεως στην εκμίσθωση της βιντεοκασέτας αυτής σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος.
- 18 Αυτή η αντίρρηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι, όταν μια εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει στους δημιουργούς ειδικό δικαίωμα εκμίσθωσης των βιντεοκασετών, το δικαίωμα αυτό θα καθίστατο άνευ περιεχομένου σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν μπορούσε να παρέχει την άδεια του για τις εκμίσθώσεις. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η θέση σε κυκλοφορία από ένα δημιουργό βιντεοκασετών, που ενσωματώνουν ένα από τα έργα του, εντός κράτους μέλους όπου δεν προστατεύεται ειδικώς το δικαίωμα εκμίσθωσης μπορεί να έχει επίπτωση στο δικαίωμα που αναγνωρίζεται στον ίδιο δημιουργό από τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους και συνίσταται στην απαγόρευση εντός αυτού του άλλου κράτους μέλους, της εκμίσθωσης της εν λόγω βιντεοκασέτας.
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου προσήκει η απάντηση ότι τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας με την οποία παρέχεται στο δημιουργό η δυνατότητα να εξαρτά από την άδεια του την εκμίσθωση βιντεοκασετών, όταν πρόκειται για βιντεοκασέτες που έχουν ήδη τεθεί με τη συναίνεσή του σε κυκλοφορία σε άλλο κράτος μέλος, του οποίου η νομοθεσία επιτρέπει στο δημιουργό να ελέγχει την πρώτη πώληση, χωρίς να του παρέχει τη δυνατότητα να απαγορεύει την εκμίσθωση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η δανική κυβέρνηση, η βρετανική κυβέρνηση, η γαλλική κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν

παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με Διάταξη της 11ης Ιουνίου 1986 το Østre Landsret της Κοπεγχάγης αποφαινεται:

Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας με την οποία παρέχεται στο δημιουργό η δυνατότητα να εξαρτά από την άδεια του την εκμίσθωση βιντεοκασετών, όταν πρόκειται για βιντεοκασέτες που έχουν ήδη τεθεί με τη συναίνεσή του σε κυκλοφορία σε άλλο κράτος μέλος, του οποίου η νομοθεσία επιτρέπει στο δημιουργό να ελέγχει την πρώτη πώληση, χωρίς να του παρέχει τη δυνατότητα να απαγορεύει την εκμίσθωση.

Bosco	Due	Moitinho de Almeida	Koopmans	
Everling	Bahlmann	Galmot	Joliet	Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Μαΐου 1988.

Ο γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος
A. J. Mackenzie Stuart